

РЕЦЕНЗІЯ

на монографію Котуха Євгена Володимировича на тему

«КІБЕРБЕЗПЕКА У ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ»¹

Рецензована монографія Євгена Котуха «Кібербезпека в державному секторі» містить авторську спробу зробити комплексне дослідження кібербезпеки в державному управлінні. Автор робить своєчасну і методологічно цікаву спробу дослідити вплив інформаційного суспільства на органи публічної влади та інтеграцію електронного урядування та технологій соціальних мереж.

Характеризуючи монографію «Кібербезпека у публічному секторі» узагальнено, відзначу, що вона є самодостатнім прикладом ґрунтовного й досить цікавого авторського дослідження, яке має скоріше теоретичне значення. Монографія відповідає духу перегляду концепції темпорального регулювання публічно-управлінських відносин з оглядом на «нову технологічну нормальність», яка частково визначається кіберризиками і повсюдним проникнення цифрових технологій на матеріальні і нематеріальні відносини. Згідно з такими концептуальними уявленнями, у рецензованій монографії проаналізовано велику кількість питань, пов'язаних, зокрема, з такими напрямками, як ґносеологічне визначення сучасного кіберпростору і кібербезпеки, ґносеологія публічного управління, інформаційного суспільства і кібербезпеки, огляд зарубіжного досвіду, огляд і висновки з відповідного соціологічного дослідження і, нарешті, внесення власних пропозицій щодо об'єкту дослідження, виходячи з їх сутності та соціальної і правової мети застосування. Відповідно, і структура рецензованої монографії зумовлена метою, яку ставить перед собою автор.

Уже з перших сторінок монографії стає зрозумілим дослідницький задум Євгена Котуха: підкреслюючи людський фактор у кібербезпеці, автор розглядає формування державної політики кібербезпеки на різних рівнях державного управління та аналізує міжнародний досвід. Євген Котух у своїй монографії висуває кілька ключових ідей та поглядів.

¹ Котух Є. В. *Кібербезпека у публічному секторі* : монографія. Харків : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2021. 372 с. ISBN 978-966-390-146-6

Перш за все, він акцентує увагу на значущості людського фактору в розробці та реалізації заходів кібербезпеки в державних органах: автор виходить з гіпотези про необхідність розглядати людину як ключовий елемент в системі забезпечення кібербезпеки, логічно акцентує цю думку у всіх розділах і наприкінці робить відповідні позитивні, доказові висновки.

Також автор підкреслює важливість інтеграції електронного урядування та соціальних медіа технологій в діяльність публічних органів. Ці погляди співвідносяться з сучасним станом у сфері кібербезпеки де все більше уваги приділяється комплексному підходу, що включає технологічні, організаційні та освітні аспекти.

Визначаються основні підходи до формування та реалізації публічної політики щодо забезпечення кібербезпеки, а також розглядаються міжнародні практики та досвід у цій сфері. Автор підкреслює необхідність зосередження уваги на людині як ключовому елементі в системі забезпечення кібербезпеки.

Окрім цього автор монографії приділяє увагу аспектам розвитку і впровадження електронного і навіть цифрового урядування та використанню соціальних медіа (традиційне середовище web 2.0) у контексті публічної влади. Автор розглядає як технічні, так і організаційні виклики в цих сферах, підкреслюючи значення комплексного і міждисциплінарного підходу до кібербезпеки. Цей підхід відрізняється від більш традиційних теорій, які зосереджуються радше на технологічних аспектах кібербезпеки, надаючи велике значення людському фактору і культурі безпеки в організаціях.

Перші чотири розділи монографії Євгена Котуха пропонують читачеві поглиблений теоретичний огляд і дещо критичний аналіз проблем кібербезпеки в державному управлінні. Він підкреслює вплив інформаційного суспільства та інтеграцію електронного урядування та технологій соціальних медіа в органи державної влади. Я особливо виокремлю розділи №2 і №4, в яких автор, вивчає системні чинники забезпечення кібербезпеки і робить паралелі на важливість людського фактору в реалізації заходів кібербезпеки. Думаю, що це цікавий і науково вигідний підхід, який вигідно відрізняє автора від інших робіт за цією проблематикою. У свою ж чергу, це потенційно додає користь науковцям і державним службовцям, хто відповідає за кібербезпеку у державному секторі.

Останній розділ монографії Євгена Котуха представляє стислі і, мабуть, новаторські погляди щодо перспективних напрямів забезпечення кібербезпеки у публічному секторі в контексті глобальних і локальних тенденцій. Спроба Євгена Котуха окреслити ці складності заслуговує похвали, підкреслюючи її актуальність серед динаміки технологічного життя світу.

Ретельне вивчення монографії показує, що Котух вміє аналізувати технологічні, публічно-управлінські і соціокультурні наслідки та нормативну пропорційність місця і ролі держави та інших впливових суб'єктів публічної політики. Крім того, дослідження оновлює традиційні методологічні підходи, запроваджуючи новий дискурс щодо таких понять, як «politics» vs. «public policy» та «громадська безпека» саме крізь призму викликів у кібербезпеці.

Окремо зупинюся на зауваженнях і порадах авторові, які могли б зробити рецензовану монографію ще кращою.

1) На мою думку, монографії бракує більшої кількості практичних прикладів і тематичних досліджень. Вважаю, що включення більшої кількості практичних прикладів і тематичних досліджень до монографії підвищить її застосовність. Тематичні дослідження, зокрема ті, що ілюструють успішну реалізацію стратегій кібербезпеки в державному управлінні, можуть надати читачам реальні і, головне, хронологічно свіжі знання та краще розуміння теоретичних концепцій у практичних сценаріях.

2) Врахування останніх розробок національних розвідок і всесвітньовідомих аналітичних центрів і організацій (напр., Всесвітній економічний форум і ОЕСР) у сфері кібербезпеки і багаторівневої співпраці у цій сфері. Це важливо, як мінімум, з огляду на те, що сфера кібербезпеки швидко розвивається. Врахування автором цих моментів, поряд з останніми технологічними і геополітичними тенденціями у світі, у своїх подальших статтях зробить її більш актуальною для міжнародної наукової аудиторії і кориснішою для сучасних освітніх (магістерських) програм в університетах. Це включення нещодавніх кібератак, нових технологій кібербезпеки та нових нормативних рамок, викликаних з огляду на загрози від штучного інтелекту і геополітичні наміри чи зазіхання окремих азійських країн змінити світопорядок на свій лад.

3) Більш глибоке висвітлення етичних аспектів кібербезпеки та аспектів конфіденційності також посилює і прикрасило цю монографію. Йдеться про розширення обговорення, щоб включити більше етичних міркувань та взаємозв'язки з проблемами конфіденційності, які точно пов'язані з кібербезпекою в публічному управлінні: разом це забезпечить більш повне уявлення про поданий у монографії предмет дослідження. Думаю, що зараз важливо збалансувати заходи кібербезпеки з правами на конфіденційність і етичними наслідками, особливо в контексті державного управління, де громадська довіра та дотримання законодавства є найважливішими.

Тим не менш, ці зауваження не радикально впливають на позитивне враження від розгляду цієї монографії.

Підсумовуючи зазначимо, що монографія Є.В. Котуха характеризується ґрунтовністю та переконливістю викладу, підкріпленою міцним науковим апаратом, що містить значні академічні висновки. Ці дослідження, безсумнівно, є цінним джерелом не лише для теоретиків публічного управління і держави і права, але й допомагають у формуванні практичних рекомендацій державним органам щодо модернізації суспільних відносин навколо одночасно технологічної і безпекової компоненти в Україні. Зважаючи на наукову цінність, дослідження викладеного матеріалу у цій монографії вітається і однозначно рекомендується до широкого поширення серед науковців і практиків в Україні.

Рецензент:

Професор кафедри економічної політики та менеджменту
ННІ «Інститут державного управління»
ХНУ імені В.Н. Каразіна,
доктор наук з державного управління,
професор

Дунаєв І.В.

